

Motion till riksdagen 2017/18:4072

av **Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD)**

med anledning av prop. 2017/18:183 En gymnasieutbildning för alla

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2017/18:183 i den del som gäller att alla elever på gymnasiet ska ha en mentor.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade åtgärder för att motverka frånvaro och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen avslår proposition 2017/18:183 i den del som gäller undantag för elever från introduktionsprogram från vissa behörighetskrav till högskoleförberedande program.

Alla elever på gymnasiet ska ha en mentor

Regeringen föreslår att varje elev i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning som helhet. Mentorn ska uppmärksamma om eleven kan behöva särskilt stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

Flera remissinstanser har synpunkter på förslaget. Statskontoret avstyrker förslaget och menar att en reglering av mentorsfunktionen är ett exempel på en statlig reglering av skolans arbetssätt som inte nödvändigtvis underlättar arbetet för att stödja alla elever och att regleringen minskar möjligheterna till lokal och individuell anpassning. Även Täby kommun anser att förslaget minskar rektorns möjlighet att fördela resurser, utveckla arbetssätt och organisera skolan på det sätt som motsvarar elevernas behov.

Alliansen anser att det är viktigt att alla elever i gymnasieskolan får det stöd som de behöver för att planera och genomföra sina studier. Som Statens skolinspektion påpekar är mentorskapet redan i dag en väl etablerad funktion i gymnasieskolan. Det är därmed fortsatt viktigt att värna rektorns möjlighet att organisera mentorskapet utan onödig detaljstyrning via lag. Regeringens förslag i denna del bör därmed avslås.

Rektorns ansvar att utreda upprepade eller längre frånvaro bör förtydligas

Regeringen föreslår att rektorn vid en elevs upprepade eller längre frånvaro i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska se till att frånvaron skyndsamt utreds, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. Alliansen välkomnar förslaget men anser att det krävs fler åtgärder för att säkerställa att rätt åtgärder sätts in när en elev är frånvarande från skolan. I likhet med utredningen Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera (SOU 2016:94) anser vi att regeringen bör återkomma med förslag som säkerställer att alla skolor har en plan för hur frånvaro åtgärdas. Det borde vara en självklarhet att alla skolor har en tydlig åtgärdstrappa för att säkerställa att åtgärder sätts in när eleven är frånvarande, oavsett vilken typ av frånvaro det är. Återkommande frånvaro är ofta en varningssignal om att någonting är på väg att gå snett. Det kan handla om allt från kränkningar och trakasserier till psykisk ohälsa, utanförskap och brister i skolans anpassning och stöd. Då måste skolan ha en plan för vad som behövs för att eleven ska kunna komma tillbaka.

Regeringen bör också återkomma med förslag på skärpta regler så att skolan uppmärksammar, registrerar och analyserar både giltig och ogiltig frånvaro vid varje lektion. Vid sjukdomar och exempelvis trakasserier finns det ofta tydliga regler för hur en arbetsgivare ska hantera olika situationer. Åtgärder ska sättas in omedelbart. Skolan kan jämföras med en arbetsplats, men för barn. Regelverket i skolvärlden behöver dock förtydligas, så att det finns tydliga krav på att skolorna följer upp elevers frånvaro redan från dag ett. Ogiltig frånvaro måste få en omedelbar reaktion och leda till åtgärder.

Regeringen bör också säkerställa att det samlas in nationell statistik om frånvaro. För arbetslivet finns också statistik på nationell nivå, exempelvis sjuktalen som mäter sjukdagar bland yrkesarbetande. Motsvarande nationell statistik saknas för skolan, vilket gör det svårare att se tendenser och hitta goda exempel. Dessutom visar en undersökning från rapporten Skolans tomma stolar, som genomförts av Sifo på uppdrag av den ideella föreningen Prestationsprinsen, att bara drygt 50 procent av kommunerna samlar eller får löpande statistik från grundskolorna gällande elevfrånvaro. Det saknas helt enkelt jämförbara siffror. Vi menar att exempelvis Skolverket skulle kunna ansvara för statistiken.

Elever på introduktionsprogrammet som är 19 år ska undantas från max två ämnen gällande behörighetskravet till högskoleförberedande program

Regeringen föreslår att en sökande till ett högskoleförberedande program som är elev på ett introduktionsprogram och som vid utgången av det första kalenderhalvåret det år den sökande fyllt 19 år saknar godkänt betyg i ett eller två av de ämnen som krävs för behörighet men som uppfyller övriga behörighetskrav ändå ska anses behörig om den sökande bedöms ha förutsättningar att klara studierna på det sökta programmet. Den sökande får inte sakna godkänt betyg i svenska eller svenska som andraspråk och måste påbörja det högskoleförberedande programmet senast det första kalenderhalvåret det år

den sökande fyller 20 år. Det nya undantaget får inte heller tillämpas samtidigt som undantaget för godkänt betyg i engelska.

Bland remissinstanserna anför Helsingborgs kommun att bestämmelsen riskerar att bygga in ett väntande i systemet då eleven genom passivt handlande blir behörig trots avsaknad av ett till två ämnen under sitt 19:e år. Andra remissinstanser framför att det skulle behöva tydliggöras vilka ämnen som kan undantas, vem som ansvarar för bedömningen och hur elevens brist på grundläggande kunskaper inom de ämnen som undantagits ska hanteras av gymnasieskolan.

Regeringen konstaterar att många som påbörjar sin gymnasieutbildning på ett introduktionsprogram inte hinner uppnå behörighet till ett nationellt program innan de fyllt 20 år, vilket är åldersgränsen för att få påbörja en utbildning inom gymnasieskolan. Detta gäller i synnerhet nyanlända elever som påbörjat sin skolgång i Sverige på gymnasieskolan. Regeringen pekar vidare på att de som fyllt 20 år aktivt behöver söka sig till vuxenutbildning för att fullfölja sina studier men att endast en fjärdedel av de elever som vid 19 års ålder går på ett introduktionsprogram fortsätter till vuxenutbildning eller folkhögskola.

Alliansen anser att det finns risk för att bedömningen av vilka elever som får rätt att påbörja en gymnasieutbildning med stöd av den nya undantagsbestämmelsen blir ojämlig och svår att följa upp då det inte framgår vem som ska vara ansvarig för bedömningen och vad bedömningen ska grunda sig på. Dessutom är konsekvenserna av att gymnasieskolan får fler elever utan kunskaper som når upp till de ordinarie kunskapskraven inte redogjorda för. Ett ökat antal elever som inte nått kunskapsmålen i grundskolan ökar behovet av lärare och särskilt stöd i gymnasieskolan, annars finns risk för att resurserna inte räcker till och att eleverna inte får det stöd de har rätt till.

Dagens introduktionsprogram fungerar inte tillfredsställande. Nyanlända elever fastnar ofta på programmet språkintrödnation där de ägnar sig åt svenska och att läsa in grundskolans ämnen. En utvärdering från Skolverket (2016) visar att endast 30 procent av eleverna har gått vidare till ett nationellt gymnasieprogram tre år efter att de började på språkintrödnation. Nästan hälften hade slutat gå på gymnasiet helt och hållet. Alliansen anser inte att sänkta behörighetskrav till gymnasieskolan är lösningen på att stora grupper elever saknar grundskolekunskaper och att de befintliga introduktionsprogrammen inte fungerar tillfredsställande. Regeringens förslag gällande undantag i max två ämnen för att nå behörighet till ett högskoleförberedande program för den som fyllt 19 år bör därmed avslås.

Tillkännagivande om ordningsomdömen

I propositionen behandlas riksdagens tillkännagivande om att regeringen ska vidta åtgärder för att skolor ska kunna ge elever på gymnasiet och högstadiet ett skriftligt ordningsomdöme (bet. 2014/15:UbU11 punkt 3, rskr. 2014/15:201). Enligt regeringens bedömning kan skriftlig dokumentation, av den typ tillkännagivandet avser, upprättas inom ramen för en individuell utvecklingsplan i grundskolan. Alliansen anser dock inte att regeringen vidtagit tillräckliga åtgärder för att säkerställa att skolor ska kunna ge elever på gymnasiet och högstadiet ett skriftligt ordningsomdöme. Alliansens syn är därmed att riksdagens tillkännagivande om skriftliga ordningsomdömen inte är färdigbehandlat.

Christer Nylander (L)

Erik Bengtzboe (M)

Annika Eclund (KD)

Ulrika Carlsson i Skövde (C)